

одержання прибутку.[1, с. 227].

Відповідно до ст. 53 ГКУ некомерційна господарська діяльність може здійснюватися суб'єктами господарювання на основі права власності або права оперативного управління в організаційних формах, які визначаються власником або відповідним органом управління чи органом місцевого самоврядування з урахуванням вимог ГКУ та відповідних законів України.

Порядок створення, державної реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання окремих організаційних форм некомерційної господарської діяльності визначається ГКУ та відповідними законами України.

Якщо господарська діяльність громадян або юридичної особи, зареєстрованої як суб'єкт некомерційного господарювання, набирає характеру підприємницької діяльності, до неї застосовуються положення ГКУ та законів України, що регулюють підприємництво.

На суб'єктів господарювання, які здійснюють некомерційну господарську діяльність, поширюються загальні вимоги щодо регулювання господарської діяльності з урахуванням особливостей її здійснення різними суб'єктами господарювання, які визначаються ГКУ та відповідними законодавчими актами України.

При укладенні трудового договору (контракту, угоди) суб'єкт господарювання, що здійснює некомерційну господарську діяльність, зобов'язаний забезпечити належні й безпечні умови праці, її оплату не нижче визначеного законом мінімального розміру, а також інші передбачені законом соціальні гарантії.[2, с. 86].

Отже, на відміну від комерційної господарської діяльності, некомерційне господарювання здійснюється без мети одержання прибутку. Така діяльність спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів, ведеться суб'єктами господарювання державного або комунального секторів економіки в галузях або видах діяльності, в яких забороняється підприємництво. Вона здійснюється на основі рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, а також самостійно суб'єктами господарювання, яким за законодавством не можна вести господарську діяльність у формі підприємництва (ст. 52 ГК України) [3, с 74].

Список використаних джерел:

1. Вінник О.М., Господарське право: Курс лекцій.- К.: Атіка, 2004. – 624 с.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник / З.С. Варналій. – К.: Знання-Прес, 2005. – 239 с.
3. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України [Текст] / за ред. В.К. Мамутова. - К.: Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.

Право на підприємницьку діяльність в контексті чинного законодавства

Полога А.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

Важливе місце в системі прав і свобод особи займає конституційне право на підприємницьку діяльність. Особливе значення цього права в Україні зумовлено порівняно недавнім його проголошенням. Саме тому означене право залишається недостатньо дослідженим і малоопрацьованим.

Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку. Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монополієм становленням на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Ст. 42 Господарського кодексу України встановлює, що підприємницькою діяльністю є самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Умовами здійснення підприємницької діяльності згідно із ст. 50 ЦК України є повна цивільна дієздатність фізичної особи та державна реєстрація.

Конституційне право на підприємницьку діяльність не може бути реалізоване без всебічної участі в цьому держави, бо відбувається безповоротна інтеграція України у світове, зокрема європейське, співтовариство. Тому існує потреба вдосконалення чинного законодавства в цій сфері, приведення його у відповідність до принципів, проголошених чинною Конституцією України. Реалізація права відбувається відповідним способом, з використанням належних засобів та дотриманням умов.

Важливого значення набувають принципи, на основі яких здійснюється підприємницька діяльність. Перелік таких принципів закріплено у ст. 44 Господарського кодексу України. До них належать: 1) вільний вибір видів підприємницької діяльності; 2) самостійне формування програми діяльності та вибір постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону; 3) вільний найм підприємцем працівників; 4) комерційний розрахунок та власний комерційний ризик; 5) вільне розпорядження прибутком, що залишається після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом; 6) самостійне здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Для осіб, які бажають займатися підприємницькою діяльністю, держава висуває певні умови:

1. Дотримання конституційних обов'язків – вимог, які висуваються до кожної людини (можливість займатися підприємницькою діяльністю в Україні не залежить від приналежності до громадянства України) неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68 Конституції України), не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки (ст. 66), сплачувати податки і збори.

2. Виконання вимог господарського та цивільного законодавства України, а саме: наявність повної дієздатності особи, яка настає з 18 років, а

у виняткових випадках з 16 років; дотримання встановлених державою обмежень щодо здійснення підприємницької діяльності в Україні (за колом осіб, дієздатністю і правоздатністю, вироком суду, видом діяльності тощо); проходження легалізації підприємницької діяльності; здійснення підприємницької діяльності у будь-яких організаційних формах, що передбачені законом, за вибором підприємця; встановлення чіткого напрямку діяльності із зазначенням цього виду діяльності у реєстраційних документах. На деякі види господарської діяльності законом встановлена заборона; головна мета – отримання прибутку; представництво своїх інтересів від свого імені; несення ризику від підприємницької діяльності за рахунок свого майна.

На сучасному етапі розвитку української державності законодавство, яке регулює підприємницьку діяльність, ще недостатньо забезпечує поєднання свободи підприємництва і конкуренції з належним захистом прав суб'єктів підприємницької діяльності, що, у свою чергу, зумовлює необхідність звернення останніх до господарського суду за захистом своїх порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів, тому питання захисту прав суб'єктів підприємницької діяльності в господарському суді на сучасному етапі є особливо актуальним і практично значущим.

Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності регулюється і гарантується нормами цивільного і господарського права. Однак законодавча база в окремих спірних питаннях не дає повних відповідей для винесення обґрунтованих законних рішень. Слабкість і недосконалість правового захисту підприємництва, неврегульованість багатьох його аспектів, неузгодженість нормативних актів негативно впливають на ефективність підприємництва в Україні.

Чинне законодавство передбачає такі випадки припинення підприємницької діяльності: 1) з власної ініціативи підприємця; 2) у разі закінчення строку дії ліцензії; 3) у разі припинення існування підприємця; 4) на підставі рішення суду у випадках, передбачених законодавством України. Припинення підприємництва в судовому порядку передбачає наявність рішення суду або господарського суду в разі: 1) визнання недійсними або такими, що суперечать законодавству, установчих документів; 2) здійснення діяльності, що суперечить установчим документам та законодавству України; 3) несвоечасного повідомлення суб'єктом підприємницької діяльності про зміну його назви, організаційної форми, форми власності та місцезнаходження; 4) визнання суб'єкта підприємницької діяльності банкрутом; 5) неподання протягом року до органів державної податкової служби податкових декларацій, документів фінансової звітності згідно із законодавством.

Таким чином, можна зробити висновок, що одним з основоположних прав і свобод людини є право на зайняття підприємницькою діяльністю. Держава приділяє значну увагу регулюванню підприємницької діяльності та умовам її здійснення. Це цілком логічно, оскільки підприємництво є рушійною силою економіки, без розвитку якої неможливий розвиток держави в цілому. Але сьогодні, на жаль, багато питань у цьому напрямі потребують коригування та удосконалення. Позитивним є те, що держава не стоїть на місці, а продовжує плідну роботу у цій сфері, оскільки розвиток підприємництва в Україні залежить передусім від створення реальних,

повноцінних ринкових умов, що дадуть змогу особам повною мірою реалізувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність та створюватимуть атмосферу підтримки підприємництва як найпоширенішого та найприбутковішого виду діяльності в Україні.

Загальна характеристика принципів здійснення підприємницької діяльності в Україні

Полюх О.О., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

Підприємництво є одним із різновидів творчої, пошукової, ризикової соціальної діяльності і в більшості країн світу з ринковою економікою вважається одним із найпрестижніших. Адже саме цей вид діяльності у відповідних умовах найкращим чином виявляє людську суть, допомагає прояву працівника як особистості. Підприємництву властивий більш індивідуальний характер, високий ступінь стимулювання співробітників, що призводить до більш повної реалізації потенціалу кожного з них. Здійснюючи самостійну підприємницьку діяльність, працівник значно зростає як людина: він росте і професійно і інтелектуально. І це має цілком реальні позитивні наслідки для всього суспільства. Історія доводить, щоб підняти економіку, інші сфери буття до високого рівня розвитку можливо переважно через прояв членами цього суспільства їх господарської ініціативи.

Поняття підприємницької діяльності (підприємництва) згідно зі ст. 42 ГК України – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Визначення підприємницької діяльності і відокремлення її від інших видів діяльності, що мають на меті отримання прибутку або доходу, має як теоретичне, так і суто практичне значення. Наприклад, ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність, зокрема, за зайняття підприємницькою діяльністю без державної реєстрації. Якщо ж не буде доведено, що діяльність, яка провадилася, була саме підприємницькою, притягти особу до відповідальності за вищевказаною статтею буде неможливо. Для чіткого розмежування підприємництва та інших видів діяльності необхідно усвідомлювати ознаки підприємницької діяльності.

Згідно зі ст. 44 ГК України підприємництво здійснюється на основі таких принципів:

1) вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності. Суб'єкт підприємницької діяльності самостійно вирішує, якими видами діяльності йому займатися з огляду на обмеження, встановлені чинним законодавством (наприклад, згідно зі ст. 4 Закону України від 7 лютого 1991 р. № 698-ХІІ «Про підприємництво» – єдиною статтею, що є чинною у цьому Законі – діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних, судово-психіатричних експертиз може здійснюватися тільки державними підприємствами та організаціями);

2) самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення